

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej
Dziedzina, sztuki muzyczne
Dyscyplina, instrumentalistyka
Akademia Muzyczna - Łódź

Łódź, dnia 31 lipca, 2023 r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr Tamary Granat

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Uchwała Senatu (nr 57/2023) z dnia 24.04.2023 roku na podstawie art. 14 ust. 2 pkt.2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Rada Dyscypliny Artystycznej powierzyła mi rolę recenzenta rozprawy doktorskiej w przewodzie doktorskim Pani mgr Tamary Marioli Granat. (Promotor prof. dr hab. Anna Prabucka-Firlej).

Pismo z dnia 25.05.2023 zostało sygnowane przez Przewodniczącą Rady Dyscypliny Artystycznej prof. dr hab. Przemysława Stanisławskiego.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (Uchwała nr. 63/2016-2017) z dnia 27.02.2017 roku w sprawie:

- Wszczęcia na wniosek **Pani mgr Tamary Marioli Granat** przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dziedzinie sztuki muzyczne, dyscyplinie – instrumentalistyka.

Do pracy doktorskiej **Pani mgr Tamary Granat** pt. „*Cechy muzycznej wypowiedzi w Sonatach Fortepianowych na 4 ręce Wolfganga Amadeusza Mozarta*” została dołączona stosowna dokumentacja.

Podstawowe dane o Kandydacie:

Pani mgr Tamara Granat ukończyła z wyróżnieniem Liceum Muzyczne we Wrocławiu w klasie fortepianu Janiny Butor. Jako szesnastoletnia uczennica zdobyła

stypendium chopinowskie I stopnia w Warszawie (1979). W latach 1982-1987 studiowała w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku, w klasie fortepianu prof. Jerzego Sulikowskiego i klasie kameralnej prof. Romana Suheckiego. Brała udział w kursach mistrzowskich profesorów Wiktora Mierzanowa i Tatiany Szabanowej. Jest laureatką Konkursu im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy (1987). Koncertowała z Filharmonią Bałtycką i Łódzką pod dykcją Jerzego Maksymiuka oraz Karola Teutscha wykonując Koncert A-dur Liszta i d-moll Mozarta. Od 40 lat jest założycielką i liderką duetu fortepianowego Duo Granat, grając w nim przez 25 lat z Waldemarem Malickim. Duet należał do czołowych zespołów w Polsce. Koncertował w Europie, Ameryce Północnej (Kennedy Center, Washington DC, Lincoln Center, Nowy Jork) i Rosji (Międzynarodowy Festiwal Duetów Fortepianowych). Duet ma na swoim koncie 16 płyt CD i 15 DVD oraz wiele nagrań dla Polskiego Radia, Telewizji i TVP Kultura, Radia Dla Ciebie, Radia Chopin oraz Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie. W 2000 roku duet otrzymał nagrodę Fryderyka za nagrania Koncertów Bacha, a rok później, za nagranie utworów Paderewskiego, nominację do tej nagrody. Duo Granat występowało z takimi dyrygentami jak: Jan Krenz, Andrzej Boreyko, Kai Baumann, Wojciech Michniewski, Wojciech Rajski, Adam Klocek, Jose Maria Florencio, Michał Kluza, Marek Pijarowski oraz z orkiestrami: Sinfonia Varsovia, Filharmonia Bałtycka, Łódzka, Koszalińska, Olsztyńska, Krakowska, Pomorska, Lubelska, Częstochowska oraz Capella Bydgosciensis. Tamara Granat jako kameralistka występowała z Kuwait Philharmonic w Kuwejcie z solistami: Tomaszem Strahlem, Konstantym Andrzejem Kulką, Alicją Węgorzewską, Vadimem Brodskim, Per Hammarstromem. W 1999 roku odbyła tournée po Indonezji, prowadząc również kursy pianistyczne. Współpracowała z Kwartetem Smyczkowym Camerata i Kwartetem Smyczkowym Prima Vista. W latach 1998-2004 pracowała w szkole talentów im. Z. Brzewskiego w Warszawie, w latach 1995-2000 w szkole brytyjskiej St. Paul's British International School Warsaw oraz w Kuwejcie. W 2009 roku nagrała z pianistą Danielem Propperem dwa albumy – *French Music for Piano Duo* oraz *Malaguena*, a także kolejną płytę *Wasteland*. W 2014 roku Duo Granat nagrało utwory polskich kompozytorów – Filipa Scharwenki, Ignacego Friedmana, Maurycego Moszkowskiego, Juliusza Zarębskiego, Witolda Lutosławskiego oraz Romana Maciejewskiego propagując polską muzykę zarówno w Polsce jak i na świecie. Duet dokonał także polskiej prapremiery Koncertu Maxa Brucha op. 88 a na dwa fortepiany. Od 2015 roku Tamara Granat współpracuje wyłącznie z Adrianem Kredą realizując kompleksowe projekty o konkretnej tematyce, takie jak płyta *Destany* z muzyką Astora Piazzoli i Carlosa Guastavino, nagranie 6 sonat Mozarta na cztery ręce. Duet nagrał również wszystkie koncerty Mozarta i Bacha na dwa fortepiany wspólnie z kwartetem smyczkowym Prima Vista oraz płytę *Polish Music For 4 Hands*. Artyści nagrywają także programy o charakterze rozrywkowym z motywami słynnych musicali i muzyki filmowej. Tamara Granat od 2010 roku jest zatrudniona w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Dziale Programów Edukacyjnych gdzie tworzy cykliczne programy dla dzieci, młodzieży i dorosłych widzów, będąc ich wykonawcą. Koordynuje także projekty sceniczne: *Krakowiacy i Górale*, *Sen Nocny letniej*, *I Love Moniuszko*. Duo prowadzi liczne międzynarodowe kursy mistrzowskie duetów fortepianowych w Genewie w Conservatoire de Musique de Geneve, w Akademia Sighisoara w Rumunii oraz w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie. Pani Tamara Granat prowadzi wszechstronną i bogatą działalność koncertową. W latach 2017-2023 brała udział w ponad 70 wydarzeniach artystycznych obejmujących koncerty, recitale, nagrania płytowe i nagrania DVD.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr **Tamary Granat p.t. „Cechy muzycznej wypowiedzi w Sonatach Fortepianowych na 4 ręce Wolfganga Amadeusza Mozarta”** składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na dwóch płytach CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne zawiera nagrania następujących utworów:

Wolfgang Amadeusz Mozart – Sonata G-dur KV 357

Płyta CD 1 - **Sonata C-dur KV 521**
 - **Sonata B-dur KV 358**

Płyta CD 2 - **Sonata C-dur KV 19d**
 - **Sonata D-dur KV 381**
 - **Sonata F-dur KV 497**

Nagranie, które zrealizowała Beata Jankowska Burzyńska, zarejestrowane zostało w dniach 1- 4 kwietnia 2016 roku w Sali Kameralnej NOSPR w Katowicach.

Pani Tamara Granat w duecie z Adrianem Kredą zaprezentowała w przedstawionych sonatach najwyższej próby profesjonalizm instrumentalny, formotwórczy i wyrazowy. Niezwykle wysoko oceniam całe nagranie. Zwłaszcza trzy sonaty: B-dur KV 358, D-dur KV 381 i F-dur KV 497 zasługują na najwyższe pochwały ze względu na imponującą technikę pianistyczną wykonawców, ich wrażliwość muzyczną, wielką kulturę i szlachetność dźwięku, a przede wszystkim na ekspresję połączoną z precyzją artykulacyjną i dynamiczną, które czynią tę kreację wyjątkową. Wielka to sztuka grać w ten sposób Mozarta. Skomplikowana harmonicznie konstrukcja mozartowska Sonat B-dur, D-dur i F-dur powoduje, iż cechy wykonawcze duetu są godne podziwu, bardziej słyszalne i nadające tym sonatom nowy, artystyczny wyraz. Wyobraźnia muzyczna, kulminacje dynamiczne, zagęszczenia tematyczne i agogiczne stworzyły podziwu godny przykład wspólnego muzykowania. Skomplikowane środki kompozytorskie, chromatyka, gęstość tematów o polifonicznej proweniencji zostały wspaniale pokazane przez artystów, ilustrując jednocześnie intelektualne przemyślenia Doktorantki zawarte w opisie dzieła.

Trzy pozostałe Sonaty C-dur KV 19d, C-dur KV 521, G-dur KV 357 też przekonują stylistycznie. Pietyzm, rozmach, pulsacja rytmiczna oraz znakomite operowanie czasem muzycznym zauważalne są w każdej frazie przedstawionych dzieł. Jednak dramatyzm poprzednich sonat i ich imponująca lekkość wykonawcza robią niezapomniane wrażenie.

Nagranie wraz z treścią opisu dzieła tworzą wspólną całość.

Część teoretyczna pracy pt. „*Cechy muzycznej wypowiedzi w Sonatach Fortepianowych na 4 ręce Wolfganga Amadeusza Mozarta*” jest szczegółowym opisem nagranych płyt. Praca składa się z następujących części głównych:

Wstęp

1. Rozdział Pierwszy

Krótki opis sylwetki i twórczości kompozytora

2. **Rozdział Drugi**
Opis własnych opracowań we wszystkich sonatach mozartowskich na cztery ręce
3. **Rozdział Trzeci**
Problematyka brzmienia fortepianu w Sonatach Mozarta na cztery ręce
4. **Rozdział Czwarty**
Sposoby pracy w duecie fortepianowym na cztery ręce.
Rozważania i refleksje

Zakończenie

Spis ilustracji, w tym przykładów nutowych

Bibliografia

Streszczenie

Summary

Pani mgr Tamara Granat jest autorką niezwykle ciekawej i wartościowej pracy badawczej, przedstawiającej szeroko udokumentowaną analizę 6 Sonat Fortepianowych na 4 ręce W. A. Mozarta. Opis składa się ze wstępu oraz czterech głównych rozdziałów zawierających wiele znaczących podpunktów. Sposób ich zaprezentowania wskazuje na ogromną wiedzę, erudycję oraz doświadczenie artystyczne wsparte własnymi przemyśleniami Doktorantki.

Po krótkim *Wstępie*, w którym Autorka dzieli się swoim 40-letnim doświadczeniem pracy w duecie fortepianowym, następuje *Rozdział I* – poświęcony krótkiemu opisowi sylwetki i twórczości W. A. Mozarta, a zwłaszcza chronologii powstawania kolejnych sonat na 4 ręce. Na podstawie wielu dociekań i badań źródłowych Autorki można dokładnie umiejscowić czas powstania każdej z nich. Kolejne rozdziały pracy poświęcone są poszczególnym sonatom, ich dokładnej analizie, a przede wszystkim sugestiom jak należy wykonać w ramach duetu niezwykle skomplikowane technicznie fragmenty utworów, aby zyskały nieskazitelność mozartowską nie pozbawiającą ich zarazem dokładności tekstu. Te wskazania niewątpliwie są efektem długiej pracy twórczej Doktorantki, jej ogromnemu doświadczeniu, pomysłowości, a także ciągłej pracy nad doskonaleniem artystycznym. Opis zawiera dokładną analizę poszczególnych części kolejnych sonat, odnosi się do określeń agogicznych, artykulacyjnych, dynamicznych, melodycznych, rytmicznych, do tradycji stylistycznych. Autorka cytuje wiele wyjaśniające listy Mozarta, jego opinie na temat innych wykonawców, a także opinie Harry'ego Neuhausa i Paula Badury-Skody. Ważną częścią pracy jest opis instrumentów, którymi posługiwał się Mozart pisząc kolejne sonaty. To spowodowało użycie odpowiednich środków wykonawczych, technicznych i pedalizacyjnych, które Autorka próbuje zastosować do współczesnego wykonawstwa i nadać mu artystyczną rangę. W *Zakończeniu* mgr Tamara Granat opisuje zasady grania w duecie, które poza perfekcją instrumentalną każą wybierać i używać odpowiednich „narzędzi pianistycznych”, służących do uzyskania zadowalającego wspólnego efektu końcowego.

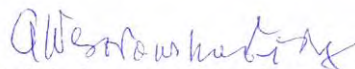
Praca zawiera *Spis ilustracji, Bibliografię, Streszczenie oraz Summary*. Bibliografia liczy 13 pozycji wydawnictw wielotomowych, a także wiele źródeł internetowych. Literacki język pracy współdziała z ogromną wiedzą i przemyśleniami Autorki. Praca posiada wiele oryginalnych dygresji i cytatów. Zawiera dużą ilość przykładów nutowych z graficznymi

wskazaniami Doktorantki ułatwiający mi zrozumienie wskazówek wykonawczych. Oceniam ją bardzo wysoko.

Konkluzja

Obie części pracy doktorskiej mgr Tamary Granat p.t. „*Cechy muzycznej wypowiedzi w Sonatach Fortepianowych na 4 ręce Wolfganga Amadeusza Mozarta*” przedstawiają wyjątkowy poziom artystyczny i merytoryczny. Zaprezentowane utwory podlegające pracy badawczej oraz sposób ich opracowania i nagrania są wyróżniającym osiągnięciem mgr Tamary Granat. Mają istotny wpływ na rozwój dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktorantkę.

Stwierdzam, iż mgr Tamara Granat wykazała się wyjątkową wiedzą teoretyczną i praktyczną w zakresie swojej dyscypliny, a jej praca doktorska w całej rozciągłości spełnia wymagania ustawy.

Prof. dr hab. Anna Wesołowska-Firlej
Akademia Muzyczna w Łodzi